

SÖKANDE

Konkurrensverket
103 85 Stockholm

MOTPART

Västtrafik AB, 556558-5873
Box 123
541 23 Skövde

SAKEN

Ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller Konkurrensverkets ansökan och beslutar att Västtrafik AB ska betala en upphandlingsskadeavgift om 1 000 000 kr.

YRKANDE

Konkurrensverket yrkar att förvaltningsrätten enligt 21 kap. 1 § 3 LUF ska besluta att Västtrafik AB ska betala 1 000 000 kr i upphandlingsskadeavgift och anför bl.a. följande. Västtrafik AB har i november 2018 ingått ramavtal avseende konsulttjänster med bl.a. tre bolag utan föregående annonsering. Det saknades förutsättningar att ingå avtal utan sådan annonsering. Avtalen utgör därmed otillåtna direktupphandlingar. En upphandling avseende konsulttjänster inom sju områden genomfördes under våren 2008 som ett öppet förfarande enligt LUF. Avsikten med upphandlingen var att teckna ramavtal med fem leverantörer per område/delområde. Ramavtalen gällde för perioden 15 september 2008–31 december 2011, med möjlighet till förlängning som längst t.o.m. den 31 december 2012. De avtal som ligger till grund för ansökan om upphandlingsskadeavgift anges vara förlängningar av de äldre ramavtalen. I hänvisningen till ramavtalen anges att dessa löper t.o.m.

den 31 december 2018. De tre aktuella avtalen hade en avtalsperiod som löpte den 1 januari–31 juni 2019. Ett avtal ingicks den 16 november 2018 och övriga undertecknades av Västtrafik AB:s företrädare den 7 november och ingicks därmed tidigast då. Att på det sättet förlänga ett avtal med en befintlig leverantör, trots att en sådan option inte finns i det ursprungliga avtalet, är ett typexempel på en otillåten direktupphandling. Upphandlingens värde har beräknats till 14 070 000 kr exklusive mervärdesskatt. Värdet överstiger därmed såväl direktupphandlingsgränsen som tröskelvärdet, vilket innebär att upphandlingen borde ha annonserats i enlighet med huvudregeln i 10 kap. 1 § LUF. Det är fråga om otillåtna direktupphandlingar, vilket i sig talar för ett högt sanktionsvärde. Rättsläget är inte oklart. Omständigheterna i övrigt är varken försvårande eller förmildrande. En upphandlings-skadeavgift enligt ansökan är en avskräckande och proportionerlig sanktion för den aktuella överträdelsen.

Västtrafik AB medger Konkurrensverkets ansökan.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler

I 21 kap. 1 §3 LUF anges att allmän förvaltningsdomstol får besluta att en upphandlande enhet ska betala en särskild avgift (upphandlings-skadeavgift), om enheten har slutit avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 10 kap. 1, 2, 3, eller 4 §, 17 kap. 2 § eller 19 kap. 9 § LUF.

Upphandlings-skadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap. eller 19 kap. 8 §. Vid fastställande av upphandlings-skadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl. Detta framgår av 21 kap. 4 och 5 §§ LUF.

Förvaltningsrättens bedömning

Det har enligt vad som framkommit inte funnits någon laglig möjlighet för Västtrafik AB att förlänga de äldre ramavtalen. Det framgår inte heller att något av undantagen för när avtal får slutas utan föregående annonsering har varit tillämpligt. De aktuella avtalen har därmed utgjort otillåtna direktupphandlingar. Det finns alltså förutsättningar för att besluta att Västtrafik AB ska betala en upphandlingsskadeavgift.

Upphandlingsskadeavgiftens storlek får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde, dvs. värdet på de otillåtna direktupphandlingarna. Konkurrensverket uppskattar värdet av kontrakten till 14 070 000 kr utifrån köpta tjänster exklusive mervärdesskatt. Västtrafik AB ifrågasätter inte det kontraktsvärdet. Konkurrensverket anser att upphandlingsskadeavgiften ska bestämmas till 1 000 000 kr och Västtrafik AB medger ansökan i sin helhet. Förvaltningsrätten finner vid en sammantagen bedömning att den föreslagna avgiften får anses vara en effektiv och avskräckande sanktion som står i proportion till överträdelsens allvar (jmf rättsfallet HFD 2014 ref.69). Det har inte framkommit skäl för att efterge avgiften. Ansökan ska därmed bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Avgörandet kan överklagas. Information om detta finns i bilaga (FR-05).

Kjell Hammarborg

Rådmannen Kjell Hammarborg har avgjort målet. Förvaltningsrättsfiskalen Sara Hanberger har varit föredragande.

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.